

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, insertis suo loco
Propositionibus à S. Sede Apostolica novissimè damnatis concinnata. Et
Per Casus Practicos exposita

Complectens LXXV. Casus Materiam de Conscientia, Legibus, Peccatis,
Fide, Spe, Charitate, Jure, Justitia, Restitutione, Contractibus, Judiciis &
Religione &c.

Jansen, Leonhard

Coloniæ Agrippinæ, 1744

Casus XXXIX. De impediante alterius bonum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39867

CASUS XXXIX.

De impediēte alterius bonum.

TUbenius timens 1. Ne Cajus sibi beneficium vel hereditatem praeipiat, tum falsa, tum vera, sed occulta ejus crimina exaggerando aperit. 2. Sub praetextu, quod sit indignus vel minus dignus. 3. 4. Egrotō in favorem Caji testamentum facere volenti persuadet non esse vita periculum, & Notarium haberi non posse. 5. Amicum causam Caji recommendare volentem convivio & blanditiis in suam partem trahere, abundantiore potu ejus secreta expiscari, & tamdiu detinere nititur, usque dum opportunitas recommendandi praetereat. 6. Ex litteris Caji injuste apertis videt Cajum & Titium habere spem promotionis, eandemque utrique praeripit. 7. Tempore famis negat se habere frumenta, quae vendere possit, ut civēs accrescente fame ea cogantur solvere majori pretio. 8. Ut evadat multam, crimen semi-probatum negat, & innocentiam per falsos testes probat.

1. QUÆR. Qualiter ad restitutionem obligetur alterius bonum impediens? R. Qui impedit rationabiliter invitum à consecutione boni ex justitia commutativa debiti, seu ad quod habet jus in re vel ad rem, peccat contra justitiam, & tenetur ad restitutionem damni illati, quia lædit jus rigorosum alterius, sive ex parte modi impediendi intercurret vis aut dolus, sive non. *D. Thom. a. 2. ad 4.* Si verò bonum ex justitia non debeat, velut eleëmofyna, beneficium

ficium & quodlibet donum gratuitum, impediens ad nihil tenetur, quia nullum jus lædit, nisi intercurrat fraus, mendacium, detractio, vis vel injustus metus, &c. tunc enim tenebitur restituere pro rata spei, quâ alter bonum erat consecuturus. Ratio est, quia, quamvis talis non habeat jus ad bonum indebitum, quilibet tamen habet jus, ne vi, fraude, detractioe à bono aliàs indebito impediatur: Ecce regulam generalem, ex qua pro resolutione Casûs

Deduces sequentia. 1. Si absque vi, fraude, mendaciis vel detractioe facias, quominus aliquis scribatur hæres, ad beneficium eligatur vel præsentetur, peccas quidem mortaliter contra charitatem, si id facias absque justa causa, non tamen contra justitiam, quia non habet jus, ut scribatur hæres, neque dignior ante electionem vel præsentationem jus rigorosum habet ad beneficium, nisi dignior judicatus fuisset in concursu, tunc enim haberet jus ad rem, econtra, si hos impediatis vi, metu vel fraude, teneris pro rata spei; ut si testatorem volentem disponere in alicujus favorem falsâ spe vitæ distrahas, aut si maritus minetur in casu reconvalescentiæ durius habere uxorem, nisi hoc vel illo præterito testetur in suum vel suorum gratiam, vel vocaturus Notarium simul, se eum reperire non potuisse, ne hic vel ille scribatur hæres, &c.

2. Si hæredem scriptum impediatis, quominus mortuo testatore adire possit hæreditatem, aut electum, quominus confirmetur, vel præsentatum, quominus ei collatio fiat, aut confirmatum à capienda possessione, etsi vis vel fraus non intercurrat, ad restitutionem teneris,

D d

quia

R. D. Jansen Theol. Moral. Tom. I.

quia omnes hi habent verum jus in re vel ad rem.

3. 3. Si zelo bono aliquem impedias à bono injustè vel vitiosè conferendo v. g. impedis, quò minùs Petro verè indigno vel Simoniaco beneficium vel officium conferatur, aut, ne consequatur legatum vel hæreditatem injustam, vera ejus crimina etiam occulta ad illum finem collatori vel testatori, quantum opus est, manifestes, non peccas, nec restitutioni es obnoxius, quin potiùs laude dignus, quia maximè interest Ecclesiæ & Reipublicæ beneficia & officia non conferri indignis; quòd si id facias ex odio vel vindicta, cum vi vel fraude, peccas quidem contra charitatem, imò & contra justitiam, si plus, vel coram pluribus, quàm opus est, eum infames, ità ut tunc tenearis ad restitutionem famæ, non tamen teneris ad aliquid pro bonis indebitis, quia ei sinè peccato nec conferri, nec ab ipso acceptari poterant.
4. 4. Qui conferunt vel faciunt conferri beneficia vel officia scienter indignis, vel notabiliter minùs dignis, peccant, & ad restitutionem tenentur, non quidem dignis vel dignioribus, qui propriè jus non habent, sed Ecclesiæ vel Reipublicæ pro damnis secutis, huic enim collatores ex officio vel quasi contractu obligantur officia & beneficia dare dignioribus, ut dixi *Cas. 28. n. 2. & 3.* Hinc, qui Episcopum determinatum ad conferendum beneficium digniori etiam sinè fraude, solo suasu vel precibus inducit, ut conferat illud sibi vel alteri notabiliter minùs digno, peccat graviter cum obligatione satisfaciendi Ecclesiæ pro damno inde secuto, quia avertit Episcopum ab eo, quod ex justitia face-
- re

re tenebatur, quod à potiori tenet, si Beneficium conferatur planè indigno; quo casu primo loco restituere tenetur officium vel beneficium indignè obtinens unà cum fructibus indignè perceptis, secundo loco collator, tertio suavor vel permotor. Econtra si etiam per vim vel dolum præterito digno officium vel beneficium dari facias digniori, ad nihil teneris, quia procuras, ut collator faciat, quod in conscientia facere tenetur.

5. Qui vi, fraude, mendaciis, detractionibus impediunt mercatores à lucro, pauperem ab eleëmofyna, famulum à servitio v. g. dicendo de mercatore, quòd utatur iniquo pondere vel mensura, de paupere, quòd non sit verè pauper, de famulo, quòd sit negligens, &c. omnes hi tenentur reparare damna emergentia.

6. Si Servus vel Procurator Caji mercede conductus nomine Caji beneficium petere vel litteras deferre debeat, peccas contra justitiam & pro rata spei obligaris Cajo satisfacere, si hos etiam nudis verbis, precibus, suasu, vel convivio abstrahas, quo minùs beneficium petant vel litteras deferant, quia causa es, ut hi omitant, quod facere ex contractu obligantur; ergo teneris ad damnum Cajo obinde emergens. Econtra si amicos gratis causam Caji promoventes convivio, blanditiis vel aliter absque fraude in tuas partes trahas, aut etiam bonis verbis vel hilariore potu animi secreta, quæ ex justitia reticere non obligantur, expisceris, non peccas, quia non uteris vi vel dolo, & æquè jus habes eorum patrociniò fruendi, quàm Caju; si verò tu eos dolosè inebries, & detineas ut tempus opportunum negligant, & tu interim officium

vel beneficium præripias, teneris pro mensura probabilitatis & spei, quam habebat Cajus, si ejus amici non fuissent impediti.

6. 7. Si ex litteris Caji injustè apertis videas eundem habere spem promotionis, litteras verò tempestivè consignatas eâdem occasione ad Cajum destines, eumque ob haustram inde scientiam absque fraude prævenias. *Less. l. 2. c. 12. à num. 130. Dian. p. 3. t. 6. ref. 33.* dicunt te ad nihil obligari, quia injusta litterarum apertio se remotè habet, & non hæc, sed tua solertia impedit Cajum promotionem; sed probabilius est, quòd obligeris pro rata spei, quia iniquè acquirendo scientiam secreti es vera & injusta causa impeditæ promotionis; idem est, si ex litteris Caji injuriosè apertis videas pretium certarum mercium esse augendum, & propterea Cajum in coëmendis ejusmodi mercibus prævenias; si Cajus litteras laceravit & abjecit, tu verò collectis fragmentis eas legeris, *Sylv. Laym. Sporer n. 208.* alique negant, te ad quidquam teneri, quia Cajus litteras suas habuit pro derelictis; sed verius est oppositum, nam hoc ipso, quòd litteras laceret, secretum earum non habet pro derelicto, sed potius illud abscondere voluit, ideo enim eas comminutas & non integras projicit, ne secretum prodatur.

8. Si ex litteris Caji injustè referatis videas Sempronium habere spem promotionis, & exinde eandem præripias, probabilius ad nihil teneris, quia illa referatio non fuit injuriosa Sempronio.

7. 9. Quid si vendens frumenta contra leges patriæ simulet se vendere pannos, vel neget se habere frumenta, usque dum creverint in pretio,

ura
si
eas
ve-
ad
en-
12,
t te
rtio
rtia
lius
quē
ista
ex
er-
rea
ve-
ve-
ym.
iam
de-
plo,
abet
luit,
pro-
deas
ex-
l re-
em-
eges
t se
pre-
tio,

tio , ita ut obinde cives ex post cogantur fru-
menta cariùs emere , an inquam talis teneatur
hoc damnum reparare ? Videtur enim suo dolo
aut mendacio hujus damni esse causa. &. Proba-
biliùs non teneri , quia cives non habebant spem
ista frumenta viliori pretio emendi , nisi ex ejus
libero consensu , quem dare nec vult , nec tene-
tur , ergo eos non impedit à spe melioris pretii ;
qui autem utitur dolo vel mendacio , sed per ea
non impedit à bono vel spe boni , non est ob-
noxius restitutioni , quia damnum reale non in-
fert. *Confirmatur* : Si duo æquē capaces instent
pro beneficio , & collator primo dicat non vacare
beneficium , ut sic possit conferre secundo ,
quamvis utatur mendacio , ad nihil tamen tene-
tur primo , quia primus nec habebat jus nec
spem ad beneficium , nisi dependenter à volun-
tate collatoris , quæ supponitur non esse. *Si di-
cas* : etsi cives non habeant jus ad frumenta ,
habent tamen jus , ne ab eorum emptione do-
losè impediantur ; idem est de eo , qui instat
pro beneficio. &. *Distinguendo* : habent jus , ut
dolosè non impediantur ab emptione frumen-
torum , si habeant spem emendi , C. Secùs N.
idem est de impediēte instantem à beneficio ; si
enim instans spem nullam habeat , damnum rea-
le ei non infertur.

10. Ex eadem ratione , qui negat crimen 8.
semi-probatum , non tenetur ad mulctam , quam
aliàs pendere debet , quia Judex vel Fiscus
nec jus nec spem ad mulctam habent , nisi cri-
mine plenè probato , quæ probatio in defectu
unius testis merè dependet à confessione rei ,
quam ipse nec facere vult , nec ex justitia tene-
tur ; neque obstat , quòd fortè mentiatur , nam

per solam voluntatem tacendi , etiamsi mendacium non adfuisset , plena criminis probatio & per consequens multa impedita fuisset. Idem plures dicunt de eo , qui innocentiam per falsos testes probat , quod admitti potest , si absque eo crimen plenè probari non poterat , aliàs enim Judex habuisset spem certam multæ , à qua impeditur per falsos testes. Similiter si Religiosus iussus instruere vel qualificare aliquem pro beneficio , dicat se non habere tempus , cum tamen habeat , non tenetur ad aliquid , quia talis non habuit ullam spem qualificationis , nisi dependenter ab ejus voluntate , quæ non existit , neque ex justitia , v. g. erga stipendium instruere tenetur , sed solùm ex obedientia & charitate , ut suppono : si autem mendacio impediret , quò minùs ab alio instrueretur , utique teneretur pro rata spei.

C A S U S XL.

De Radice restitutionis ex re accepta , & in specie de possessore malæ vel dubiæ fidei.

Vitellius aliqua incipit possidere dubitans , 1. An sint aliena , qua apud ipsum perierunt , vel eorum Dominus reperiri non potuit. 2. Alia possidet partim bonâ , partim malâ fide. 3. Retinet , consumit aut vendit , etsi probabilius iudicet esse aliena. 4. Putat se possidere vel consumere rem Petri , cum tamen sit Pauli. 5. Detinet rem malâ fide. 6. Vel bonâ fide accepit à possessore mala